

Jeremia 1:5

**“Eer Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend
En eer ge uit de baarmoeder voortkwaamt heb Ik u geheiligd
Ik heb u de volken tot een profeet gesteld.”**

1 Ik heb u gekend

2 Ik heb u gesteld

Gemeente,

Wat wil je later worden? Soms heb je daar al heel vroeg je gedachten over: piloot, ruimtevaarder. Bij de meesten van jullie wordt het dat toch niet en kom je later tot wat meer reële plannen: timmerman, vrachtwagenchauffeur, verzorgende, kraamzuster, leerkracht. Daar stem je dan ook je profielkeus op af. En als je geslaagd bent ga je een gerichte opleiding volgen. Dat richt zich dan op wat je doel is voor later. Het kan ook een hele vraag/worsteling zijn voor je: wat wil ik eigenlijk worden? Hoe krijg ik mijn diploma?

Over deze dingen gaat het in Jeremia 1. Waar we voor het eerst iets horen over deze profeet. Hij is dan rond de 20. En het is 626 voor Christus. In Juda is Josia net koning geworden. Als opvolger van zijn vader, de goddeloze Amon en zijn opa Manasse, die de langste tijd van zijn koningschap ook een slecht voorbeeld had gegeven. Het zal nog blijken dat het volksleven van Juda overwegend God verlaten heeft. Het lijkt Nederland anno 2012 wel.

1 Ik heb u gekend

Maar in die tijd mag Jeremia al jong de HEERE kennen. Hij heeft de HEERE liefgekrepen. Wedergeboren. Genade nodig gekregen. God verlangen te dienen. En dan spreekt de HEERE tot hem: eer Ik u in moeders buik formeerde heb Ik u gekend. Gekend, dat betekent hier: liefgehad. Liefgehad met een eeuwige liefde. Dat betekent: uitverkoren. Naar Mijn welbehagen uit het hele verloren menselijk geslacht uitgekozen om Mij te leren kennen. Aan Mijn Zoon gegeven. Door de Zoon aanvaardt om voor jou te sterven en gehoorzaamheid te volbrengen. Door de Geest aangenomen om je tot geloof te brengen en door wedergeboorte nieuw leven te geven. Ik heb u gekend.

Met andere woorden: jouw kennen van Mij is de rivier. Mijn kennen van jou is de bron. Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren. En de bron is eerst! De bron brengt de rivier voort en nooit andersom. Als dat in je leven klinkt, dan weet je: o HEERE, wat een zegen, want anders was het nooit gebeurd. Anders was ik nooit tot leven gekomen, had ik U nooit leren kennen, was ik U nooit gaan zoeken. Was ik in mijn verzet ondergegaan. En wat een wonder: ik in Adam onwillig, vijandig, tegenwerkend. Schuldig, beladen met vloek en oordeel. En toch:

door U gekend. Toch aan de Zoon gegeven Die mij aannam met de kostprijs van Zijn lijden en sterven inbegrepen. Toch door de Geest aangenomen, wetend welk een zware strijd Hij met en in mij zou moeten leveren.

Zalig wie dit weten mag. Deze bron van mijn geloof. Dit allerdiepste geheimenis van het leven des geloofs.

En Ik heb u geheiligd. Zegt de HEERE tegen Jeremia. Ook al eer u geboren werd. Ik heb Mij voorgenomen U in dienst te nemen. Ik heb Mij voorgenomen U gereed te maken om in Mijn dienst te staan. Je leven is van Mij. En het is voor Mij. Ik zal je daarvoor voorbereiden, bekwaam maken, een leerschool geven. Dat zal je strijd opleveren, dat zal kruisdragen inhouden. Dat betekent ook: dat Ik jou op aarde in dienst neem en eeuwig in de hemelen. Dat het einde zijn zal: de eeuwige dienst volmaakt voor Mijn troon. Let wel: Jeremia, Ik heb dat niet met u overlegd, Ik voer daarover geen onderhandeling met je. Over voorwaarden of instemming. Ik bepaal dat Ik jou in dienst neem. Ik vraag niet of je dat zou willen. En zalig als je dan leert zeggen: HEERE, God zij dank niet, want dan had 'nee' gezegd. Dan had ik met mijn dwaze hoofd en hart geweigerd. Liever de duivel gediend en de zonde, ook al eindigt dat in de eeuwige dood. De HEERE doet het dus niet zo: dat Hij kijkt wie er geschikt is, wie er bereid is en dan neemt Hij in dienst. Nee, Hij neemt in dienst, en dan maakt Hij geschikt en maakt Hij bereid.

En weer: als dat je leven binnenkomt: wat een wonder. Waarom ik? Wat heeft U bewogen? En je zegt met heel je hart: ja HEERE, laat Mijn leven U geheiligd zijn.

En Ik heb u geformeerd, uit de baarmoeder voortgebracht. Geformeerd, dat is het beeld van de pottenbakker, die met zorg de klei tot een vaas maakt en elk richeltje erin brengt of eruit haalt zoals Hij dat wil. Met zorg boven de draaischijf haalt hij nog ietsje hier weg, nog ietsje daarbij. Psalm 139 heeft het over borduursel: je oma wel eens zien doen misschien: steekje voor steekje, heel priegelig klein en precies, met zorg. Met je gaven en beperkingen, met je karakter, en zoals jij eruit ziet: geformeerd. En Ik heb u uit de baarmoeder voortgebracht: door de poorten van de dood het leven ingeleid.

Kijk gemeente, zo is de orde, de volgorde van God uit: gekend, geheiligd, geformeerd.

Voor ons, voor onze beleving is de orde precies andersom.

Geformeed, geheiligd, gekend. Het eerste wat je merkt en weet in je leven is niet dat God zegt: gekend, verkoren! Nee, maar je bent geformeed. Je merkt dat je leeft, dat je uit de baarmoeder voortgebracht bent. Je mag leven. Je bent niet in de moederschoot overleden, niet bij de bevalling. Je mag jaren van je leven ontvangen.

Dan kom je er achter, wordt naar je toegebracht: je bent geheiligd. Je hoort het van je ouders of anderen: je bent een kind van het verbond, je bent gedoopt. En het eerste wat God daarmee zegt is niet: je bent verkoren, maar: je bent verloren. En het tweede is: je bent van Mij. En: je bent voor Mij. U komt de belofte toe. In Christus geheiligd. Apart gezet. Stel je een grote groep paarden voor die losgebroken zijn. En een aantal van die paarden worden gevangen en in een weiland gezet. De anderen zullen geen voedsel kunnen vinden op den duur en verhongeren en sterven. Maar een aantal zijn nu achter een heining gezet. Krijgen verzorging en eten en drinken. Maar hoe gaat dat? Het lekkerste eten staat altijd ent buiten de heining. Die paarden rekken zich uit, duwen aan de heining om uit te kunnen breken. maar ze blijven omringd met zorg en voedsel en drinken.

Heel de mensheid is uitgebroken: bij God vandaan. Zal de dood sterven. Maar een aantal mensen wordt en is apart gezet. In het weiland van het verbond. Omheind met Zijn inzettingen en geboden. Verzorgd met Zijn Woord en sacramenten. Zo worstelt de HEERE om je hart, je leven. Je bent van Mij en voor Mij. Maar dwaas als we zijn willen we uit de heining los. Wat daarbuiten staat smaakt is beter. En de beloften smaken ons niet en willen we niet. Maar de HEERE worstelt om ons harten leven. Net zolang totdat... totdat je Hem te voet valt. Zo gewaarschuwd, zo geroepen, zo genodigd dat je Hem te voet valt: o HEERE, vervul Uw beloften. Geef mij een nieuw hart, verzoen mijn schuld, neem mij aan. Genees mijn dwaasheid, trek mij tot U, leer mij U dienen. Druk al U beloften in mij uit en neem mij geheel en al voor Uw dienst.

En dan leer je het derde: Ik heb u gekend. Door de wonden van Christus heen fluistert de HEERE het: Ik heb u gekend. De bron van uw overgave aan Mij is dat Ik u heb verkoren voor de grondlegging der wereld. Geformeed, geheiligd, gekend. Zo legt de HEERE Zijn diepste heilgeheimen voor je open. Maar dan zie je ook wat: dat het je duizelt, dat je het aanbidt, dat je wegzinkt in eeuwige liefde.

Maar wee degenen die geformeed en geheiligd, uit het weiland springt. Of met tegenzin in het weiland blijft. Niet als verloren aan de voeten van de Heere komt. Die werpt voor zichzelf de beloften weg, die breekt zelf los uit de omheining van het verbond. Die laat alles doodlopen in verzet en eigen levensgang. En de verbondswraak zal vreselijker zijn dan ieder ander die verloren gaat.

Nou kun je je afvragen: wat heeft dit nu met het begin te maken? Over je opleiding en je beroepskeus? Nou, dit: om aan te geven dat het allerbelangrijkste niet is: wat ga ik doen, maar hoe ga ik het doen? Als iemand die de HEERE heeft leren kennen of niet. De eerste en grootste vraag in ons leven is niet: wat ga ik doen, maar hoe ga ik het doen? Ken ik de HEERE? Doe ik wat ik doe voor Hem? Mag ik weten dat de bronnen van mijn leven liggen in Zijn verkiezing, gekend te zijn door Hem? Of wring ik me nog steeds los uit Zijn omheining? Dat moet eerst in orde zijn. Zou je je daar niet eens drukker om mogen maken? Wat baat me een leuke opleiding, prima baan, als ik buiten Zijn Koninkrijk sta? Wat baat het als de wereld wint, maar lijdt schade aan je ziel?

2 Ik heb u gesteld

Ik heb u de volken tot profeet gesteld. Dat woord komt tot Jeremia in 626 voor Christus. Wereldmacht Assyrie wankelt. Egypte komt op in het zuiden. Babel begint aan invloed en macht te winnen. En Juda heeft zich ontworsteld aan Assyrie. Heeft de eigen vrijheid uitgeroepen. Militair, politiek gezien kon dat nu er geen wereldmacht was om in te grijpen. Dan klinkt dat woord tot Jeremia dat inslaat als een bom: Ik heb u de volken tot profeet gesteld. Waarom sloeg dat zo in? Nou, omdat Jeremia nooit anders had gedacht dan dat hij priester zou worden. Want dat was een dienst die overging van vader op zoon. Zoals bij ons het koningschap. Als je vader priester was, werd jij het ook, en jou broers ook en je kinderen ook. Dat had God zo vastgelegd. Je zou in de voetsporen van je vader gaan. 23 jaar lang wist Jeremia niet anders, tot hij op zijn 30e echt priester zou worden. En nu: tot profeet gesteld.

Is dat dan zo'n groot verschil? Priester of profeet, allebei dienen ze toch de HEERE? Nou, toch wel. Priester zou Jeremia één van de velen zijn. Eén tussen zovelen. Mee met de anderen. Maar profeten werden door God geroepen als de priesters hun taak verzaakten, als de priesters God verlieten, Zijn dienst ontheiligden, dan zond God een profeet, denk aan Elia bijv. Die was niet één van en met de priesters, maar stond er haaks op. Moest hen aanzeggen dat God vertoornd was, dat God het niet langer wilde aanzien. Dat het God niet behaagde hun dienst. In plaats van één van hen, stelt God hem tegenover hen. Tegenover zijn eigen familie, vader, broers, moet hij Gods veroordelend woord spreken.

Dat hakt erin! En dan zegt God: Ik heb u gesteld. Niet: Ik wil er eens met je over praten Jeremia. Laten we eens overleggen met elkaar. Lijkt het je wat. Nee, Ik heb u gesteld. Weggezet, geplaatst. Zoals je meubels in de kamer wegzet, waar jij dat wil, waar jij vindt dat ze het beste tot hun recht komen en het meest dienstig zijn. Zo stelt God. Mag

Hij dat soms? Hij Die je geformeerd heeft? Hij, Die alwijs en algoed is? Hij, Die volkomen recht op je heeft? Hij, Die Zelf Zijn Zoon stelde tot Borg en Middelaar, Priester en Offer tegelijk? Mag Hij je stellen waar Hij wil?

Dan heeft God al beschikt en je al gesteld waar Hij je hebben wil. En jij, en wij mogen zoeken om erachter te komen waar dat is. Letten op je gaven en talenten, letten op je nut voor Zijn rijk, letten op Zijn Woord en op Zijn Aangezicht in het gebed, totdat je weten mag: ja, nu leef ik op de plek waar Hij mij heeft gesteld. Weet u dat? Weet je dat? Mijn plek die ik inneem in het leven, maatschappij, kerk die is door God bepaald, heeft Hij mij gesteld? Dat moet je allereerst weten. Da's belangrijker dan wat het verdient.

Voor Jeremia wordt dat nog nader ingevuld. Vers 10 Om uit te rukken en af te breken en te verderven en te verstoren; ook om te bouwen en te planten. Nou, daar zie je al: er zal een zwaar accent liggen op het oordeel. 4 woorden: uitrukken, afbreken, verderven, verstoren. 2 woorden van zegen: planten en bouwen. God zal het volk in ballingschap brengen. Jeremia zal dat oordeel moeten aankondigen. En omdat mensen zich daartegen zullen verharden zal hij ahw zelf hen afbreken en uitrukken in ballingschap. Maar in de prediking zal dat dus een plaats moeten hebben: het oordeel. Omdat mensen zondaren zijn, niet in een blanco staat, maar in een verloren staat, geneigd tot alle kwaad. Daarom moet het oordeel verkondigd worden. Kan het niet beginnen met vrede, vrede. Mensen zouden vals gerustgesteld worden.

En om te bouwen en te planten. Juda zal weer terugkeren uit de ballingschap en weer terug in Juda en Jeruzalem komen: gebouwd, geplant. De rest die zich bekeert. De prediking zal van heil en hemel spreken voor wie zich bekeert. En geen andere prediking mag er zijn. Oordeel en zegen, zonde en genade. Wee de prediking die over oordeel en zonde zwijgt. Bent u daar ook zo beducht voor? Of zoeken we eigenlijk graag een prediking die maar niet te veel over oordeel spreekt? Die daar gauw me klaar is. Zoek je een dokter die maar gauw zegt: o valt alles mee, niks aan de hand? Dwaas is dat. Want zo worstelt de HEERE met Zijn Gemeente. Zolang de HEERE nog laat prediken laat Hij ons niet los, geeft Hij ons niet over. Als de HEERE zegt: nou goed, laat dan maar, dan ga je je gang maar, Ik zeg er niks meer van.....dat zou rampzalig zijn.

Nog op een andere manier geldt dat: afbreken uitrukken verderven verstoren. Gods werk in bekering is eerst: afbreken van de bastions van hoogmoed, ontkenning, zelfhandhaving, er niet aan willen. Al die bastions

waarin wij ons verschansen moeten eraan. God maakt een verbroken hart en verbrijzeld gemoed. En Hij bouwt op en plant: Hij geeft een hart om Hem te vrezen en lief te hebben, om met vreugde te wandelen in Zijn wegen. Bekering kent het leedwezen over onze zonden, en de vreugde om in Zijn wegen te wandelen. Zo bekeert de HEERE mensen, of ze zijn niet bekeerd.

Weet u dat? Kennen we dat? Deze lijnen en groeven in ons leven? Groeven van schuldbesef, afbraak, verbrijzeling. Sporen van vreugde en verlangen en wandelen met God? Het zijn de slagaders van het levend geloof! Waar ze ontbreken is het geloof dood.

Zo wordt Jeremia gesteld. Zo wordt ieder christen gesteld om iets profetisch uit te stralen en uit te spreken. En dan geldt iedereen wel enigszins waar de HEERE Jeremia stelde: tot profeet. Want niemand wordt geroepen om maar met iedereen mee te praten. Altijd overal ja, ja op te knikken of maar te zwijgen. Altijd één met anderen te zijn. Priester onder de priesters. Nee, elke christen heeft wel enigszins die taak van profeet: dat je je tegenover moet stellen. Van Godswege. Als ouders het gezin. Als vriend onder vrienden. Als collega op je werk. Dat je tot profeet geroepen bent: om ook af te wijken van wat ze allemaal doen en vinden. Af te wijken omdat je Nederland -Portugal niet kijkt of luistert. Om je op te stellen tegenover. Tot profeet gesteld. Ook u, ook jij, ook ik. Niet eventjes, maar elke dag weer.

Jeremia weet nog op geen stukken na wat het voor hem zal gaan betekenen. Hoe het heel zijn leven zal opeisen: hij mag niet trouwen, nooit naar een begrafenis toe, nooit naar een verjaardag toe. Hij zal door eigen dorpsgenoten worden aangevallen, door vals profeten worden belaagd, hij zal de gevangenis van binnen zien, aan de dood ontsnappen, vastgebonden meegesleurd worden naar Egypte. Hij zal eronder kreunen en steunen. Hij zal en hij laat daar ook van horen in zijn Bijbelboek, klagen en schreien, ten einde raad zijn en wel willen vluchten en sterven. Maar goed dat je alles niet van tevoren weet zeggen we dan. En er zijn er die ook weten hoe zwaar het valt: altijd tegenin moeten gaan, altijd de enige zijn in huis of gezin. En zo weinig verandering zien, zo weinig vrucht zien. Je zo onbegrepen, veracht, voelen.

Je kan begrijpen dat Jeremia zegt: HEERE, ik kan het niet, ik ben jong. Ze nemen mijn woorden toch niet aan, want zeker in die tijd was er de voorrang en gezag van de ouderen. En wat zegt de HEERE dan terug? Eigenlijk alleen dit: Jeremia, Ik heb je toch gesteld. Dat moet je genoeg zijn. Wat Ik stel dat krijgt niemand omver. Zij zullen tegen u strijden maar tegen u niet vermogen. Kijk, als je zelf je opwerpt en als je zelf de profeet

gaat spelen, dan lig je zo omver. Als je niet weet dat Ik je heb geroepen, dan houd je het niet vol. Maar Ik heb je gesteld. En dat krijgt iemand je omver. Want wat Ik wegzet, staat. Houd Ik staande. Tot in gevangnissen toe. Tot in martelkamers en vervolging toe. Tot op brandstapels en schavotten toe. Wat Ik stel, dan staat, en blijf staan omdat Ik het stel. Omdat Ik het geheiligd heb. Omdat Ik het gekend heb.

Want Die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren verordineerd het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te worden. Die heeft Hij ook geroepen, en gerechtvaardigd, en verheerlijkt. Wat in de eeuwigheid begint komt ook in de eeuwigheid terug. Wat een mens begint al is het geloof dat komt niet uit de eeuwigheid en haalt de eeuwigheid ook niet. Maar wat God begint is van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Amen